



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

תא"מ 14-06- [redacted]

תיק חיצוני: 149 [redacted]

בפני **כבוד השופט אריאל צימרמן**

תובע

[redacted]
נגד

נתבע

בשם התובע: עו"ד אבי סלמן

[redacted] בשם הנתבע:

פסק דין

לפניי תביעה שטרית, הנסבה על שני שטרות שמשך הנתבע, בסכום כולל של 70,000 ₪, שנתבררה בסדר דין מהיר. גרסת הנתבע, בתמצית (ואשר זכתה לשלל שינויים והרחבות במהלך הדיון): אלו שטרי בטחון, אחד מעת שהתובע שימש קבלן משנה של הנתבע, אחד מעת שהנתבע שימש קבלן משנה של התובע. ייאמר מיד כי מדובר בגרסה תמוהה, משתנה, שלא זכתה לעיגון מינימלי, דבר שלא הניא את הנתבע מלעמוד כפי זכותו על בירור ההליך עד תום, תוך שהצדדים שניהם מנהלים מאבק מר שלא לצורך ומאריכים את השלמת הבירור.

רקע ועיקרי טענות הצדדים

1. וזה תמצית העובדות הצריכות לעניין: התובע הגיש לביצוע בחודש מאי 2014 שני שיקים שמשך הנתבע, האחד ע"ס 30,000 ₪ שמועד פרעונו 20.10.12, ומטבע הדברים חלף בינתיים מועד פרעונו (להלן: **השיק הראשון**), והאחר ע"ס 40,000 ₪ שמועד פרעונו 19.12.13 (להלן: **השיק השני**).
2. המבקש הגיש התנגדות, תחילה בכתב יד (ועל יסוד זה הועבר ההליך לבית המשפט), בהמשך הוסיף גרסה מודפסת, שונה קמעה, רמז לבאות. טענתו: השיק הראשון ניתן לתובע כשיק בטחון כאשר הנתבע פעל (בפרויקט שלא צוין) כקבלן משנה אצל התובע על מנת להבטיח שהנתבע ישלם לו את הכספים כנדרש. הנתבע אף שילם לתובע קודם לכן 25,000 ₪ ומסר בידו שיק קודם ע"ס 30,000 ₪. אשר לשיק השני, הרי שהפעם היה זה התובע שעבד כקבלן משנה, אך שוב התובע הוא שדרש וקיבל שיק בטחון ע"ס 40,000 ₪.



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

תא"מ 14-06-54117-06 אטייב נ' גוסיין

תיק חיצוני: 2008859149

3. בהתאם לגישה הליברלית הנוהגת, לנתבע ניתנה הרשות להתגונן, והצדדים הגישו תצהיריהם. הנתבע הגיש חמישה תצהירים, התובע ארבעה. לבסוף העיד כל צד רק שלושה עדים, ולכן אין להידרש לאחרים.

4. הנתבע הפעם פירט והרחיב מעט יותר בתצהירו. הוא מזכיר חמישה פרויקטים שבהם עבד עם התובע. שלושה בשנים 2010 – 2011, אחד מהם – פרויקט "Sea One"; פרויקט בשנת 2012 במרכז האונקולוגי בתל השומר שבו הנתבע ושותף נטען בשם ויקטור שוורץ (שהגיש תצהיר אף הוא וטען כי שמו הוא שוויץ דווקא) עבדו כקבלני משנה עבור התובע ושותף שלו בשם ג'ורג' בורוכוב (שהגיש תצהיר אף הוא וגרס כי שמו ג'ורג' ליחוטנינסקי); ופרויקט בשנת 2013 בבניין מגורים ב"גוש הגדול" בתל אביב. השיק הראשון נמסר לתובע לדרישתו להבטחת היוותרות הנתבע ושותפו בפרויקט בתל השומר, כאשר שם פעלו השניים משך כחודשיים (סעיף 5 לתצהיר) או שמא כחודש (סעיף 7 לתצהיר), לא קיבלו תשלום, הנתבע דרש לקבל חזרה את שיק הבטחון אך התובע סירב (סעיף 8 לתצהיר), ומה אירע משם לא נדע. בפרויקט הגוש הגדול עבד התובע משך שבעה חודשים, ביקש וקיבל שטר בטחון, עזב בלא שסיים עבודות מסוימות, וסה"כ קיבל שיקים בסך של כ-128 אלף ₪ (כמה אמור היה לקבל – לא פורט). הנתבע מוסיף כי התובע לא מסר לו חשבוניות, מילא את שמות בני משפחתו כמוטבים, ולא שילם מס. יצוין כי פרט לנתבע הגישו עוד ארבעה תצהיריהם: שניים שעדותם נעדרת כל רלבנטיות ובדין בחר הנתבע שלא להעידם; אחד לאוניד מריאנסקי שטען שעבד הוא בפרויקט בתל השומר אצל התובע וג'ורג' והכיר שם את הנתבע (נקדים ונאמר כי בעדותו לא חזר על עיקר גרסה זו); וה"שותף" ויקטור שוויץ, שטען בקיצור כדרכו של הנתבע (נקדים ונאמר כי בחקירתו לא ניתן היה לחלץ מפיו דבר, ועדותו נטולת ערך אפוא ולא נפרט גם בה כאן).

5. התובע מצדו מאשר כי עבד אצל הנתבע בארבעה פרויקטים (אביב צמרת, Sea One (בסוף שנת 2010), באפריקה (בסוף שנת 2010 עד אמצע 2011), וב"גוש הגדול" (בשנת 2013)). הנתבע נותר חייב לו לפי הנטען בגין פרויקט Sea One סך של 30,000 ₪, לא שילמו חרף בקשות של התובע, אישר בפגישה בחודש יוני 2012 בכתב כי הוא חייב לתובע 30,000 ₪, ומסר בידו את השיק הראשון על הסכום האמור בחודש יולי 2012. לאחר מכן ביקש הלה מן התובע שלא יציג את השיק לפרעון וכי הוא ישלם לתובע, מה שלא עשה. אשר לשיק השני, הוא ניתן אכן בפרויקט "הגוש הגדול", לא כשיק בטחון אלא כשיק דחוי, ולא רק שהנתבע לא שילם לו דבר תחתיו אלא נותר חייב לתובע לפי חישובו כ-100 אלף ₪, מהם 40,000 ₪ בשיק השני שחולל. התובע מטעים כי בפרויקט תל השומר הוא לא עבד עם ג'ורג' אלא החליף אותו לאחר שעסקו של ג'ורג' קרס, והוא ודאי לא העסיק את הנתבע או את ויקטור שוויץ וממילא לא דרש שהנתבע ימסור לו שיק בטחון. לצד התובע הצהירו שניים: בנו מרק, שמסר כי לא נתקל בנתבע ושוויץ בפרויקט תל השומר עת עבד שם (שנקדים ונאמר כי עדותו נטולת ערך רב), וג'ורג' ליחוטנינסקי, שתמך בטענות התובע (ואף בעדותו אין להרחיב).



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

תא"מ 54117-06-14 אטייב נ' גוסיין

תיק חיצוני: 2008859149

6. בדיון שהתקיים ביום 25.3.15 הסכימו ב"כ הצדדים, אגב התנצחויות נמרצות ביניהם, להכרעה בהליך תוך הסתייעות במומחית בתחום הפוליגרף, גב' חוה יודפת. הם ניסחו שאלות אחדות הנסבות על מהות השיקים. הם שבו וניסחו את השאלות בעצה אחת עם המומחית, שתי שאלות ביחס לכל שיק. ברם המומחית הודיעה לבית המשפט כי כאשר שוחחה עם הנתבע קודם לתחילת הבדיקה ועברה עמו כנהוג על השאלות המשקפות את גרסתו (לגבי השיק הראשון: כי עבד כקבלן משנה של התובע בתל השומר וכי השיק הראשון נמסר כשטר בטחון), הוא מסר גרסה אחרת, ובפרט – כי השיק הראשון ניתן לתובע בגין חוב עבור עבודות שביצע התובע בפרויקט Sea One ולא כשטר בטחון, תוך שהוסיף כי שיק אחר ע"ס 30,000 ₪ ניתן כשטר בטחון. המומחית ביקשה את הנחיית בית המשפט כיצד להמשיך, הוריתי לנתבע לבאר, ב"כ הנתבע הגיב, תיאור המומחית את השיחה עם הנתבע לא הוכחש, אלא צוין רק לעניין השיק הראשון כי ב"כ הנתבע גורס שניתן לנסח את השאלה בצורה אחרת ולשאול "האם התובע גבה שיק שלך ע"ס 30,000 ₪ למרות שנתת אותו לתובע לצורך בטחון בלבד". מכאן הייתה קצרה הדרך לקריסת הבירור בדרך של פוליגרף, והרי זכות הצדדים להחליט אם להכריע בסכסוך במתכונת זו. נתייחס לדברים (שהרי המומחית לא חיוותה דעתה לבסוף ואינה עדה) בהמשך.

7. הוכחות התקיימו אפוא ביום 8.7.15, תוך שהצדדים ממשיכים בהתנצחויות לרוב ובהארכת החקירות שלא לצורך. העידו כאמור שלושה עדים מכל צד. הנתבע התייצב יחד עם מתורגמנית מרוסית, כשפתם של הנתבע ועדיו (והשגורה אף בפי התובע ועדיו). העד מטעמו מר שוץ התקשה למסור תשובות כלשהן לשאלות שנשאל, גם בסיוע המתורגמנית, וכפי שהבהרתי כבר במעמד הדיון, מדובר בעדות נטולת ערך כלשהו. מר מריאנסקי שטען בתחילה כי עבד אצל התובע (בדומה לנתבע, נטען), הסב חיש מהר גרסתו לכך שג'ורג' (להבדיל מן התובע) הוא ששילם לו כספים. לעדות הנתבע נתייחס בהמשך. מן העבר האחר, העיד התובע (גם על כך – התייחסות כפי הנדרש בדיון); העיד ג'ורג' ליחוטנסקי, והעיד מרק אטייב, שלא ידע למסור מידע פוזיטיבי בעניין הנתבע. יצוין כי במהלך הדיון אף שלף ב"כ הנתבע מאמתחתו מסמך שלא בא זכרו קודם לכן ואמור ללמד על כך שהועברו כספים מאשת הנתבע לתובע בשנת 2010, שלכאורה אמורים לכלול את התשלום בסך 30,000 ₪; וכן העלה תהיות (בלא בקשה אופרטיבית) לעניין סמכותו העניינית של בית המשפט להידרש לתביעה, שעה שהתקיימו בשלב כלשהו יחסי עבודה בין בעלי הדין. לאחר אלה סיכמו הצדדים בכתב, לאחר נטילת ארכה, ועם תום הפגרה נאספו סיכומיהם.

8. וזו תמצית הטענות המרכזיות הנתבע (שלא לפי סדרן), שניתן לדלות מסיכומי הארוכים עד למאד (ודאי בהתחשב בכך שבסדר דין מהיר עסקינן):

ראשית, הוא טוען לעניין הסמכות העניינית, עניין שהוזכר בידו גם במעמד הדיון (אך לא קודם לכן). אם התובע טוען שהשיק הראשון הוא פרי חוב מן העבודה בפרויקט Sea One, ואם התובע



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

תא"מ 14-06-54117 אטייב נ' גוסיין

תיק חיצוני: 2008859149

היה עובד שכיר של הנתבע (כך נטען), הרי שהמדובר בתביעה של שכר עבודה שהסמכות לדון בה היא של בית הדין לעבודה; אין כל קושי בעיתוי העלאת הטענה, גורס הנתבע.

שנית, הוא גורס שנטל ההוכחה על התובע.

שלישית, מתמקד הנתבע – אגב השתלחויות קשות בתובע ובבא כוחו – ב"שקרים" שהוא מוצא בטיעוני התובע, בכך שבחלק מן השיקים שמסר לו הנתבע השלים התובע את שמות בני משפחתו; באי הצגת מסמכי הנהלת חשבונות סדורים, ועוד כשלים שהוא מוצא בהתנהלות התובע.

רביעית, גורס הוא – ולא באורח סדור – כי גרסת התובע לגבי נסיבות מסירת השיקים אינה סבירה או שנסתרה, ובמשתמע גרסת הנתבע היא הסבירה.

9. התובע, בסיכומיו הארוכים עד למאד אף הם, שלא לצורך, גורס כי הסמכות נתונה לבית משפט זה ובכל מקרה עיתוי העלאת הטענה מאוחר; כי נטל ההוכחה – על הנתבע, מושך השיקים; כי גרסת התובע אמינה, וכי גרסת הנתבע – בפרט בקשר עם השיק הראשון – עברה מספר רב של שינויים ומהפכים והיא נטולת הגיון.

דיון

10. **דין התביעה להתקבל**. חרף כמות המלל העצומה שהעתירו הצדדים על בית המשפט, הרי שאנמק באורח תמציתי במידת הניתן, זאת כמצוות מחוקק המשנה בכל הקשור לתובענות בסדר דין מהיר. בהתאם אף לא אתייחס או ארחיב בכל אחת מן הטענות הרבות שהועלו, ודאי ככל שאין בהן כדי להשליך על התוצאה המתחייבת בנסיבות העניין.

11. נפתח בשאלת **הסמכות העניינית**. דרך הילוכו של הנתבע עתה: שיק אחד ניתן לשיטת **התובע** בקשר עם עבודתו כשכיר אצל הנתבע בשנת 2010, והרי לנו סכסוך בדיני עבודה. דין טענה זו להידחות מניה וביה, הן נוכח עיתויה הן בהיותה בלתי משכנעת.

טעם ראשון לכך הוא עיתוי העלאת הטענה. הנתבע היה מיוצג מראשית הדיון בבית המשפט. אם גרס באמת ובתמים שקיימת סוגיה של סמכות עניינית, יכול היה להעלותה מבעוד מועד, לא לרמוז לה לראשונה במהלך ההוכחות ולטעון לה מפורשות רק בסיכומים. שיקולים של חיוב בעלי הדין להתנהלות דיונית בתום לב הובילו את בית המשפט העליון בהדרגה עד למסקנה שלפיה כוחה של טענת הסמכות העניינית היא יחסי, ולא מוחלט (רע"א 8105/11 ג'ולאני נ' סלימאן בפסקה 12 (11.12.11)). כאשר טענת חוסר סמכות עניינית מועלית בעיתוי מאוחר וללא הצדקה מספקת, אפשר





בית משפט השלום בתל אביב - יפו

תא"מ 14-06-54117-06 אטייב נ' גוסיין

תיק חיצוני: 2008859149

שבית המשפט יראה שלא לקבלה (ראו: רע"א 11183/02 **כלפה נ' זהבי**, פ"ד נח(3) 49 (2004); רע"א 9343/08 **פלוני נ' פלונית** (24.3.09) והאסמכתאות שם)).

כך גם בענייננו: את טענת הסמכות העניינית העלה הנתבע ללא בקשה אופרטיבית רק בדיון ההוכחות, וכבקשה אופרטיבית רק בשלב הסיכומים. לא הייתה כל מניעה להעלות את הטענה במועד מוקדם בהרבה. עיתי העלאת הטענה מותר חשד כבד כי הדבר נובע מכך שהנתבע הבין שהצטברות הראיות אינה מובילה להצלחת הגנתו, וכמהלך נואש משהו ביקש להעביר את ההליך לערכאה אחרת, שמא שם תצלח דרכו. התנהלות זו יש לדחותה, קל וחומר כאשר אין לפנינו כל חוסר סמכות עניינית היורדת לשורש ההליך המשפטי, בפרט כאשר בתביעה שטרית עסקינן.

שנית, הטענה מוקשית לגופה. גרסת הנתבע – שהיא זו שצריך להוכיחה, כמבואר עוד בדיון בנטל ההוכחה – היא שהשיק הראשון נמסר לתובע בעת שהנתבע שימש קבלן משנה של התובע, לא כאשר התובע שימש עובד שכיר של הנתבע. לטענה זו אין כל נגיעה לדיני עבודה, מטבע הדברים. היתלותו של הנתבע בכך שלשיטת התובע השיק נמסר במועד מוקדם יותר, עת לפי הנתען שימש התובע כעובד הנתבע, היא מוקשית ביותר, ואף כאן ההשתק השיפוטי ועקרון תום הלב חלים ומונעים את העלאת טענת חוסר הסמכות.

שלישית, קשה לזהות בעיה של סמכות עניינית, אפילו נתמקד אך ורק בטענת התובע (שלא גרסתו היא הטענה הוכחה כאן) באשר להקשר שבו נמסר השיק. קשה לזהות מערכת של יחסי עבודה סדורה בין הצדדים. הנתבע אמנם טען שהתובע שימש כעובדו השכיר עוד מיוני 2010 (פרויקט Sea One – בין יולי וספטמבר 2010, אין חולק). ברם לא היה בידו להציג ולו תלוש משכורת יחיד של התובע לתקופה הספציפית, להבדיל מאישורים עקיפים, כמו גם תלושי משכורת בגין עבודת התובע עבור הנתבע בפרויקט באפריקה בשנת 2011. כל שניתן לומר הוא – וזאת לחובת שני הצדדים – הוא שאם יחסי עבודה היו שם, הרי שהיו אלה יחסים בלתי סדורים לחלוטין, נעדרי אישורים ואסמכתאות, המעוררים תהיות (שלא נתחוורו ולא נעמיק בהן) באשר לטיבם ועמידתם בכל הוראות הדין, בפרט דיני העבודה ודיני המס.

רביעית, ואפילו יחסי עבודה היו בין הצדדים: התובע לא תבע את שכר עבודתו. הוא הגיש שטר לביצוע, שטר שנמסר לו כשנתיים לאחר מועד ההעסקה הנתענת. ככל שהנתבע ביקש לטעון להיעדר סמכות עניינית, היה לנסות ולקשור היטב בין התביעה השטרית לבין יחסי העבודה הנתענים. לא היתה כל יומרה לעשות כן.



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

תא"מ 14-06-54117-06 אטייב נ' גוסיין

תיק חיצוני: 2008859149

חמישית, אפילו הייתה הטענה נכונה ויכולה להתקבל, היא נסבה על השיק הראשון לבדו; השיק השני ניתן, אין חולק, עת שימש התובע קבלן משנה (ולא עובד) של הנתבע בפרויקט "הגוש הגדול". לכך אין נגיעה לדיני העבודה.

הטעמים האמורים מובילים, חלק מהם לבדם וודאי בהצטברם, לדחיית הטענה בסוגיית הסמכות העניינית.

12. נעבור לשאלת **נטל ההוכחה**, שהנתבע גורס כי חל על התובע, בעיקר כיוון שלשיטתו חובה היה עליו להציג מערך סדור של התחשבות בין הצדדים, שתלמד על כי הנתבע נותר חייב לו כספים. בעניין זה נסמך הנתבע על מספר מקרים בפסיקה שאינם דומים או משליכים על ענייננו (סעיף 46 לסיכומיו ואילך), ואף אינו עורך את ההבחנה המתבקשת בין נטל השכנוע לנטל המשני של הבאת הראיה. בכל מקרה ולגוף הדברים ברור שנטל ההוכחה, על שני רבדיו, מוטל על הנתבע.

עסקינן בתביעה שטרית. התובע אוהז בשני שטרות, שאין חולק על היותם שטרות. "שטר שיצא מהחזקתו של צד שחתם עליו בתור מושך... חזקה שנמסר על ידיו מסירה כשרה וללא תנאי, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר" (סעיף 20ג) לפקודת השטרות). רוצה הנתבע לשכנע כי בשטרות שהוצאו על תנאי, וכי התנאי לחבות לא התקיים, יתכבד ויוכיח את שני אלה (ראו: רע"א 2157/07 **אדאטו נ' רנתיסי** בפסקה ז' והאסמתכאות שם (2.8.07)). נטל השכנוע ודאי עליו מראשיתו ועד סופו. לכל היותר ניתן היה לטעון שנטל הבאת הראיות עבר לתובע משלא הציג את מסמכי הנהלת החשבונות שלו, מה שלא היה משליך על נטל השכנוע. גם כך מדובר בטענה בלתי משכנעת לגופה ומבחינת הגיונה: הנתבע ודאי לא היה בעמדה נחותה מבחינת יכולתו להציג את מסמכי הנהלת החשבונות מטעמו שלו, לו היו כאלה (ודומה שלא בכדי אין כאלה) כדי לבסס טענתו באשר לרקע למסירת השיקים, או באשר לפרעון כל חובותיו לתובע.

נטל ההוכחה על הנתבע אפוא, והוא לא היה קרוב אפילו לעמידה בו.

13. אשר לטענות הקשות של הנתבע ביחס לתובע (ובא כוחו): בהמשך לדברינו לעניין נטל ההוכחה, הרי שיש לזכור מה על הנתבע להוכיח: כי המדובר בשטרות בטחון, וכי התנאי להצגתם לפרעון לא התקיים. עניינים הנסבים על אופיו של התובע, עמידתו בדיני המס, זהות הנפרעים שאת שמם החליט למלא בתורפי שטר שנמסרו לידו, והתנהלותו ככלל – לרוב הטענות שהעלה הנתבע אין כל השלכה על שתי הטענות האמורות שעליו להוכיח את צדקתו בהן. בהתאם, ואף שהתנהלות שני הצדדים אינה מניחה את הדעת כאמור מבחינת שאלות של התנהלות מסחרית סדורה, ברורה ותקינה על כל פניה, הדבר אינו מכריע לתביעה השטרית שלפנינו.



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

תא"מ 14-06-54117 אטייב נ' גוסיין

תיק חיצוני: 2008859149

14. ומשהוסרו טענות שלא לצורך מעל דרכנו, נפנה **לגוף הדברים**: האם הנתבע הציג גרסה סדורה ומשכנעת באשר להיות השיקים על תנאי, ואשר לאי-קיום התנאי. התשובה החד-משמעית היא בשלילה. אפרט, גם זאת בקיצור.

15. נפתח ב**שיק הראשון**, בסך 30,000 ₪, זה שהנתבע טוען כי הוא מסר לתובע בשנת 2012 כאשר הוא שימש קבלן משנה של התובע בפרויקט בתל השומר, וזה שהתובע טוען כי נמסר לו נוכח חובות עבר של הנתבע כלפיו בזיקה לפרויקט Sea One. אין כל היגיון ואין כל תשתית ראייתית מוחשית שתתמוך בגרסת הנתבע, קל וחומר תביאו אל מעבר למאזן ההסתברויות. אפרט.

16. טענתו של הנתבע, מלכתחילה, נעדרת כל היגיון עסקי, ולא עלה בידי הנתבע להעבירו. לשיטתו כאשר התובע שימש קבלן משנה של התובע בפרויקט "הגוש הגדול", התובע ביקש – וקיבל – שטר בטחון, להבטחת התמורה שהוא אמור לקבל בעתיד. אולם גם כאשר מצב הדברים היה הפוך, שנה קודם לכן, והנתבע הוא ששימש (לטענתו המוכחשת נמרצות בידי התובע) כקבלן משנה של התובע, האמור לקבל תמורה בעתיד, עדיין הנתבע הוא שנדרש ליתן שטר בטחון לקבלן הראשי. ההנמקה: על מנת להבטיח שהוא לא יעזוב את הפרויקט. מה ההיגיון בכך שבין אם הנתבע קבלן משנה והתובע הוא הקבלן או ההיפך, בכל מקרה הנתבע הוא שימסור שיק "בטחון" לתובע, והכל ללא אסמכתאות מינימליות בכתב – לא נדע.

17. חוסר ההיגיון נובע גם מחוסר הפירוט. הנתבע עבד אצל התובע כחודשיים (סעיף 5 לתצהיר), או שמא כחודש (סעיף 7 לתצהיר), לא קיבל שקל אחד עבור עבודתו, הלך לדרכו מר נפש, ביקש את שטר הבטחון חזרה, לא קיבלו, ולא עשה דבר: זולת למהר ולמסור בידי התובע שטר בטחון נוסף, ע"ס 40,000 ₪, בעבודתם המשותפת הבאה, כיוון שהוא סמך על התובע כמו על אמא שלו (עמ' 7 לפרוטוקול). להתנהלות זו לא בא כל הסבר.

18. ואם הגרסה הראשונית נחזתה תמוהה, הרי שהתמורות שחלו בגרסתו מקעקעות אותה כליל. התובע מאתר חמש ורסיות שונות לטענת הנתבע (ואגב, ניתן לאתר יותר מחמש): **בתחילה**, כי הנתבע קבלן המשנה מסר את השיק לתובע להבטחת השארותו בפרויקט. **שנית**, אצל המומחית – כי המדובר בשטר שנמסר עבור העבודות של התובע בפרויקט Sea One, בדיוק כפי טענת התובע (ונדגיש: כך לפי תיאורה של המומחית במכתבה לבית המשפט, שודאי אינו חוות דעת או עדות קבילה כמובן אלא מפי השמועה בלבד, ברם החשוב הוא שהנתבע לא הכחיש שכך בדיוק אמר, במכתב בא כוחו מיום 13.5.15 שבו נתבקש להתייחס לדברי המומחית, והוא ודאי הודאת בעל דין). **שלישית**, באותה הבהרה של הנתבע באמצעות בא כוחו (שוודאי מחייבת את הנתבע), הציע הוא כי אולי שיק זה ניתן בקשר עם הפרויקט, אך יש שטר בטחון אחר בסך 30,000 ₪ שהתובע החליט להציגו לפרעון, ו"לפיכך ב"כ הנתבע סבור כי השאלה הדרושה בירור יכולה להישאל 'האם התובע גבה שיק שלך ע"ס 30,000 ₪ - למרות





בית משפט השלום בתל אביב - יפו

תא"מ 14-06-54117-06 אטייב נ' גוסיין

תיק חיצוני: 2008859149

שנתת אותו לתובע לצורך בטחון בלבד"; זאת, כאילו ההליך נסב לא על תביעה על שטר ספציפי, אלא על שאלה כללית האם אי פעם הציג התובע לפרעון שטר בטחון כלשהו שמשך הנתבע ללא הצדקה. רביעית, כאשר הנתבע ביקש להסביר בחקירתו הנגדית למה כיוון כאשר שוחח עם המומחית וציין שהשיק הראשון ניתן בקשר עם פרויקט Sea One, נזקק הוא לטענה שלפיה כיוון לשיק של 25 אלף ₪, שהוא שניתן כמקדמה (טענה שאמנם יש לה הד בסעיף 3 לתצהירו התומך בהתנגדות, אך עדיין אינו מבאר את הטענה בקשר עם השיק הראשון). ואחרונה, הציע גרסה חדשה במהלך הדיון ובסיכומיו, הנסמכת על מסמך שלא הוצג קודם לכן, שמלמד בשנת 2010 שילמה אשת הנתבע לתובע עקב לחץ כלשהו סכום של כ-41 אלף ₪ הכולל לפי הנתען גם את החוב של 30,000 ₪ בקשר עם פרויקט Sea One.

19. הנתבע בסיכומיו מטעים כי כל גרסאותיו עקביות הן מראשית הדברים ועד סופם. עמדתיו שונה. המדובר בגרסה שהיא בבחינת "מטרה נעה" של ממש. עוקצה הוקחה עוד יותר נוכח חקירתו של הנתבע, שם התקשה להשיב במישרין לשאלות שנשאל, והתקשיתי ליתן אמון כלשהו בדבריו. שינויי הגרסאות ידגמו. כאשר מי שנטל ההוכחה עליו אינו מצליח למסור גרסה שתהיה הגיונית, מפורטת, ואף עקבית, הרי שאין כל אפשרות לאמץ את גרסתו.

20. בנסיבות, השאלה שבמחלוקת העקיפה, האם הנתבע כלל עבד כקבלן משנה אצל התובע בפרויקט בתל השומר, הופכת עקרה למדי, אולם למען שלמות התמונה נכריע בה: לא ניתן לאמץ את טענת הנתבע בעניין. פרט לקשיים הכלליים בגרסתו, הרי שטענה שהוא שימש קבלן משנה של התובע דווקא, בלא ראייה כלשהי – מוקשית. הנתבע, וכמוהו עדיו, גם ניסו לאחד בין ג'ורג' ליחוטנסקי והתובע, כאילו שניהם יחדיו העסיקו את הנתבע ואחרים; ברם מן העדויות עולה כי ג'ורג' לחוד והתובע לחוד, חרף קשריהם העסקיים: גם העד מריאנסקי מטעם הנתבע אישר למעשה בעדותו את החלוקה בין השניים, כך שאפשר שלג'ורג' היו קשרים כאלה או אחרים עם הנתבע, אולם שעה שהתובע החליפו כקבלן בפרויקט, לא ניתן לומר שהנתבע עבד כקבלן משנה אצל התובע, והכל במועדים שאינם ידועים, לפרק זמן שאינו ידוע, לביצוע עבודות שאינן ידועות, על יסוד הסכמות שתוכנן לא ידוע ולא בא לידי ביטוי בכתובים, וכל שניתן לומר עליהן הוא שבמהלכן נמסר לתובע שיק בטחון, כך נטען.

21. אם היה עוד צורך בכך, הרי שגרסת הנתבע באשר לשיק בטחון המנותק מכל חוב שלו לתובע מקועקעת נוכח חתימתו ביוני 2012 על אישור שהוא חייב לתובע 30,000 ₪ (נספח ג' לתצהיר התובע). הנתבע לא התיימר להתמודד עם עניין אקוטי זה, לאחר הגשת תצהירי התובע. כאשר נשאל על כך מפורשות בחקירתו הנגדית, החל בסיפורים פתלתלים ונעדרי הגיון. הוא הסביר לפתע כי חתם על המסמך כיוון כ"כשחזרנו מאפריקה הוא בא אליי ואמר שהוא מכיר הוא יעשה לנו נזק למשפחה ולבית לי אישית, ודרש ממני את המסמך הזה (עמ' 6, ש' 13-14 לפרוטוקול). היכן היה הסבר יוצא דופן זה עד הנה, נתן הסבר קלוש (כי בעת הכנת התצהירים "לא רציתי להוציא את זה בחוץ שלא יעשה את





בית משפט השלום בתל אביב - יפו

תא"מ 54117-06-14 אטייב נ' גוסיין

תיק חיצוני: 2008859149

ההבטחות שלו" (עמ' 6, ש' 22) – בלא שניתן להצביע על שינוי כלשהו בין מועד הגשת התצהירים למועד החקירות שבו הופג חשש מרחיק לכת זה). הנתבע ידע להתעמת עם התובע לפני הגשת התצהירים ובדיון בהתנגדות, ומטעם כלשהו לא החשה מחמת אותו חשש מפגיעה מידי התובע. ועוד, קשה להבין כיצד בחודש יוני 2012 נדרש הנתבע לחתום על הודעה שהוא חייב 30,000 ₪ לתובע, ואף למסור בידו שיק על הסכום האמור, אך בשנת 2013 בחר ליטול את שירותיו של התובע לפרויקט חדש שהנתבע שימש בו קבלן, ואף סמך עליו עד כדי כך שהיה נכון לתת בידו שיק "בטחון" נוסף בסך 40,000 ₪, כיוון שמבחינתו הוא נותן את השיק כמו ל"אמא" (עמ' 9, ש' 1-6). המדובר, בפשטות, בסיפור מופרך, נעדר כל עיגון ראייתי מינימלי.

22. **דין התביעה הנסבה על השיק הראשון להתקבל אפוא**, שכן הנתבע לא עמד בנטל להראות כי מדובר בשטר בטחון, קל וחומר כי התובע היה מנוע מלהגישו לביצוע.

23. נפנה לשיק השני, ע"ס 40,000 ₪. אף בעניין זה דין התביעה להתקבל.

24. **ראשית**, כל הפירויות בסיפוריו של הנתבע בענייני השיק הראשון משליכות כמובן גם על גרסתו בעניין השיק השני. יוער כי הנתבע מצביע על תהיות גם בגרסת התובע, שבחנתיהן ולא מצאתי בהן כל עוצמה שתלמד על כי גרסת הנתבע עדיפה.

25. **שנית**, אנו שבים לנטל ההוכחה ביחס לטענה כי שטר מסוים היה מותנה וכי לא התקיים התנאי. טוען הנתבע: זהו שטר בטחון. אך לא ברור: בטחון למה? לביצוע תשלומים עתידיים? ואם כך הוא, אזי האם בוצעו התשלומים?

26. מסכימים הצדדים שניהם: בקשר עם פרויקט הגוש הגדול נמסרו לתובע שיקים בסכום כולל של כ-125 ₪ לערך (ההבדל בין הצדדים נסב כמעט בלעדית על שיק של כ-6,000 ₪ לערך). לאלו נוסף השיק של 40,000 ₪ מושא ההליך. אולם מה שאינו ברור, הוא האם השיק השני אמור היה לשמש בטחון לתשלום תמורה עתידית, ואם כן – האם התמורה אכן שולמה.

27. אשר לעצם היות השטר מותנה: אין כל עיגון בכתב, על גבי השיק או במסמך הפשוט ביותר, שבו התובע מאשר שקיבל מן הנתבע (זה שהיחסים ביניהם הגיעו לטענת הנתבע כדי איומים בהפעלת כנופיה אלימה) שטר בטחון ע"ס 40,000 ₪. הטענה הועלתה בהתנגדות באופן סתמי ביותר, ולאחר מכן בתצהיר הרחבי הנתבע מעט (תוך שהתובע מתנגד, ובדין, לכל הרחבת חזית), אך עדיין מוסר גרסה בלתי נהירה בעליל על נסיבות מסירת שטר הבטחון, הכל בשל "לחץ" של הנתבע למצוא עובדים. אין בתצהיר התמיכה בהתנגדות, אף לא בתצהיר העדות הראשית, הסבר קוהרנטי, מדוע שילם הנתבע לתובע כספים במהלך שנת 2013, אך את שטר הבטחון שזמן פרעונו דצמבר 2013 הותיר בידו (הסבר



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

תא"מ 14-06-54117-06 אטייב נ' גוסיין

תיק חיצוני: 2008859149

חדש, דל הגיון ובלתי משכנע ניתן בידו בחקירתו הנגדית, עמ' 8 ש' 29-32). נתונים אלה ודאי אינם מאפשרים קביעה שלפיה עמד הנתבע בנטל הנדרש לקביעה שהמדובר בשטר מותנה, חרף החזקה בסעיף 20(ג) לפקודת השטרות.

28. ונניח כי המדובר בשטר מותנה. האם התקיים התנאי? לא נדע. כאמור, מוסכם על הצדדים במידה רבה כמה שילם הנתבע לתובע, הכל – בשיקים שמולאו בהם שמות מגוון נפרעים ואין עליהם כל תיעוד ודיווח, כדרכם כנראה של בעלי הדין. לא ידוע כמה היה התובע אמור לקבל. הסכם – אין. כל שיש הוא תחשיב שערך התובע שלפיו הנתבע חב לו גם לאחר התשלום עוד כ-100 אלף ₪ (כך שוודאי לא סולקו כל חובת הנתבע לתובע באופן שימנע את הפקדת השיק השני). הנתבע בהתנגדותו לא טען דבר, ובתצהירו (תוך הרחבת החזית) טען כי התובע עזב את העבודה בפרויקט "הגוש הגדול" לפני סופה, ועל כן, קובע הוא ללא כל תחשיב ופירוט, הסכום ששילם הנתבע לתובע הוא "הרבה מעבר למגיע לוי" (סעיף 19 להתנגדות). הסברים מניחים את הדעת לא באו גם בדין. משמעות הדבר: מובן שלא עלה בידי הנתבע לעמוד בנטל להוכיח שהתנאי לפרעון השטר, אם נניח כאן שקיים תנאי שכזה, לא התקיים בפרט כאשר לטענתו היו כל אחד מהם קבלן משנה של משנהו.

יוער: הנתבע מלין כאמור על כך שהתובע לא מסר חשבוניות וקבלות וככלל עבד באופן בלתי סדור. הנתבע גורס כי היעדר מסמכי הנהלת חשבוניות של התובע מביאים לכך שהתובע לא יוכל לעמוד בנטל להוכיח שהנתבע חב לו כספים. ברם גם הנתבע לא הציג חשבוניות וקבלות, או הסכם, או כל מסמך אחר, שיוכל ללמד שהנתבע לא חב לתובע כספים. נגישות הנתבע למידע אינה פחותה משל התובע, והציפיה כי הוא – כקבלן ראשי – ינהל ספרים סדורים אינה פחותה בעניינו, מאשר בעניינו של התובע, קבלן המשנה.

29. סיכום האמור ביחס לשיק השני: הנתבע העלה טענה סתמית באשר להיות השיק השני שטר בטחון. הוא לא עיגן את הטענה. לא ניתן לקבוע גם שאם היה השטר מותנה, התנאי לא התקיים, שכן אין כל דרך לקבוע ברצינות כמה כספים אמור היה הנתבע לשלם לתובע, והאם הם עולים על הסכום ששולם בפועל. משמעות הדבר היא כי דין התביעה להתקבל גם ביחס לשיק השני.

30. כאן חשוב לציין: קבלת התביעה השטרית נובעת מכך שהנתבע אינו מסוגל לעמוד בנטל הרובץ עליו, לשכנע כי השטרות שמשך היו מותנים, או כי התנאי להצגתם לפרעון לא התקיים. אין בכך כדי לקבוע מי מן הצדדים חייב לאחר כספים, בקשר אם אילו מן הפרויקטים הרבים שבהם היו מעורבים שניהם. מערך ההתחשבות הסודי שלהם, המונע מידע בכתובים באשר לעצם ההתקשרות החוזית ביניהם, קל וחומר התמורה החוזית ואף עיקר התשלומים שבוצעו ביניהם, הוא כזה שאינו מאפשר כל קביעה שיפוטית באשר ל"שורה התחתונה" בהתחשבות שבין הצדדים. אולם הכרעה כזו לא רק שאינה אפשרית, גם אינה נחוצה. המדובר בתביעה שטרית. הנטל על מושך השטר ברור. רוצה הוא





בית משפט השלום בתל אביב - יפו

תא"מ 54117-06-14 אטייב נ' גוסיין

תיק חיצוני: 2008859149

לשכנע שאין להחייבו מכוח השטר, עליו לשכנע ראשית כי השטר מותנה ושנית כי לא התקיים התנאי (זו טענת הנתבע), ולחלופין כי עומדת לו כל טענה אחרת המונעת את חיובו (דוגמת קיזוז, שלא נטען, וגם שם הנטל על מושך השטר כמובן). הנתבע לא הציג תשתית ראייתית מינימלית שתאפשר קביעה שהשטרות היו מותנים מלכתחילה, בבחינת "שטרי בטחון", קל וחומר כי התנאי שנועדו להבטיח לא התקיים. דבר זה מוביל לקבלת התביעה.

סוף דבר

31. נוכח כל האמור לעיל, התביעה מתקבלת במלואה. ההליכים בתיק הוצל"פ 9-14-08859-20 יושפעלו.

32. אשר **להוצאות** הכרוכות בניהול ההליך: הכלל הוא כמובן פסיקת הוצאות ריאליות כנקודת מוצא. ברם בענייננו סבורני כי ראוי לכל צד לשאת בהוצאותיו. טעם ראשון לכך שהוא התנהלות התובע – שהנתבע היה שותף מלא לה – של היעדר מסמכים בכתב, הסכמים, חשבונות סדורים ודיווחי מס, יצרה את הערפל הראייתי הכבד שבו יכולות היו לצמוח טענות הנתבע באשר לחיובים השונים, ובגדריו התפתח דיון משפטי מיותר המכלה זמן ומשאבים בסכסוך. טעם נוסף הוא התנהלות הצדדים, המיוצגים, שהאריכו את ההליך הרבה מעבר לנדרש, והרבו בהתנצחויות חריגות בעוצמתן ומשכן, ומפאת כבודם לא ארחיב. זכותו של בעל דין למצות את ההליך המשפטי, אך יש לעשות כן בדרך יעילה ומכבדת. **במצב דברים זה, הרי שכל צד יישא בהוצאותיו בקשר עם ההליך שהתקיים בבית המשפט (זולת חיוב הנתבע לשאת בתשלום שכ"ט בו נשא התובע בפועל למומחית הפוליגרף).**

ניתן היום, ז' תשרי תשע"ו, 20 ספטמבר 2015, בהעדר הצדדים.

אריאל צימרמן, שופט

